

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-48>

УДК 351: 323.2

Мачабелі Тетяна Мигалівна,
аспірантка кафедри публічної політики
навчально-наукового інституту “Інститут державного управління”
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна
e-mail: tetianamachabeli@gmail.com <https://orcid.org/0009-0008-6131-2047>

СУЧАСНИЙ СТАН ВЗАЄМОДІЙ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Анотація. У сучасних умовах державні органи часто не здатні самотійно забезпечити ефективне управління кризами. Для допомоги постраждалим громадянам під час війни в Україні потрібно сучасні моделі взаємодії влади та громадськості з міжнародними донорами. Це стосується і державної політики щодо внутрішнього переміщення осіб. Діалог держави, громадянського суспільства та гуманітарних організацій стає основою для створення інклюзивного і гуманного підходу до вирішення проблем інтеграції внутрішньо переміщених осіб в територіальні громади в умовах війни.

У статті досліджено проблемні питання та практичні аспекти взаємодії влади та громадськості в процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб в територіальні громади в умовах війни (на прикладі Закарпатської області). Обґрунтовано складові взаємодії влади та громадськості в процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб в територіальні громади в умовах війни, виокремлені проблемні питання.

Здійснено узагальнення сучасного стану Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення осіб та особливостей реалізації інструментів її виконання, а саме: забезпечення стабільності, соціального захисту, гуманітарної допомоги, принципів культурного та психологічного залучення до місцевої спільноти.

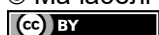
Ключові слова: *публічне управління, глобальні конфлікти, війна, Стратегія державної політики, взаємодій влади та громадськості, інтеграція, внутрішньо переміщені особи, територіальні громади, регіональний вимір.*

Постановка проблеми. Природа сучасних глобальних конфліктів складна і охоплює військові, інформаційні, економічні, гуманітарні та культурні аспекти. У таких умовах органи влади не здатні забезпечити ефективне управління, якщо не буде діалогу з громадськістю.

Як цитувати: Мачабелі Т. М. Сучасний стан взаємодій влади з громадськістю та інтеграція внутрішньо переміщених осіб (на прикладі Закарпатської області). *Державне будівництво*. 2024. № 2 (36). С. 695–711. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-48>

In cites: Machabeli, T.M. (2024). Current state of interaction between authorities and the public and integration of internally displaced persons (using the example of the Transcarpathian region). *State Formation*, no. 2 (36), 695–711. DOI:<https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-48> [in Ukrainian].

© Мачабелі Т. М., 2024

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0

Для допомоги постраждалим громадянам під час війни в Україні потрібно сучасні моделі взаємодії влади та громадськості з міжнародними донорами. Це стосується і державної політики щодо внутрішнього переміщення осіб.

Важливість цієї теми у тому, що вона має вирішальне значення щодо формування стійких систем співпраці держави з громадянським суспільством та гуманітарними організаціями. Це є основою для створення нового підходу щодо інтеграції внутрішньо переміщених осіб до територіальних спільнот в умовах війни. Головним принципом інклюзивного підходу у взаємодії влади та громадськості є баланс національних, міжнародних та місцевих інтересів. Однак деякі аспекти цієї проблеми, особливо на регіональному рівні, вимагають додаткового дослідження, що і обумовило тему нашої роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання діалогу влади і громадськості досліджували такі автори, як Б. Дзюндзюк, О. Коломієць, О. Комарчук, О. Крутій, А. Куцевол, І. Лопатченко Н. Ніколаєнко, О. Радченко, А. Юсіф, Д. Яіцька, М. Freire, L. Simao та інші [1-6; 15-19].

Метою роботи є аналіз проблемних питань та обґрунтування практичних аспектів діалогу влади і громадськості в процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб до територіальної громади (на прикладі Закарпатської області).

Застосована методологія і методи Методологія дослідження поєднує комплекс сучасних загальних та спеціальних наукових методів. Практичні аспекти та проблемні питання взаємодії влади та громадськості в процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб в територіальні громади в умовах війни вивчено за допомогою соціологічного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Глобальні конфлікти та війни стають дедалі частішими у світі, викликаючи безліч гуманітарних криз [2]. Природа сучасних глобальних конфліктів складна і охоплює військові, інформаційні, економічні, гуманітарні та культурні аспекти. У таких ситуаціях державні інституції неспроможні самотійно забезпечити ефективне управління кризами. Для надання допомоги громадянам, які постраждали від війни в Україні, необхідно побудувати сучасну модель взаємодії влади, громадськості та міжнародних донорів. Це також стосується національної політики щодо внутрішньо переміщених осіб [14].

У процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб до територіальних громад під час війни організації громадянського суспільства часто негайно реагують на потреби місцевих громад. Організація Об'єднаних Націй, Міжнародний комітет Червоного Хреста, Лікарі без кордонів та інші організації активно співпрацюють з місцевими неурядовими організаціями з надання гуманітарної допомоги. У цьому партнерстві громадські організації є важливим гравцем, який допомагає долати мовні, культурні та адміністративні бар'єри [19].

Це стосується, як інтеграції гуманітарних заходів до систем державного управління, так і використання новітніх технологій для оптимізації процесів надання допомоги. Для реалізації таких планів, КМ України видав Розпорядження відносно Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердив план заходів з її реалізації у 2023-2025 роках (Розпорядження КМ України від 7 квітня 2023 р. № 312-р).

Стратегія передбачає державну підтримку ВПО на всіх етапах. Документ розроблений Міністерством реінтеграції тимчасово окупованих територій України (зараз це Міністерство національної єдності України) за підтримки Ради Європи. До розробки Стратегії долучилися експерти міжнародних і громадських організацій, які опікуються захистом прав внутрішньо переміщених осіб [14].

Успішний досвід громад Закарпатської області в соціальній сфері в умовах війни, практика виконання Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення осіб (ВПО), вказують шляхи трансформації системи підтримки ВПО на регіональному рівні. Система соціального захисту ВПО, що побудована на їх підтримку, йде таким шляхом: реєстрація – державна допомога – інтеграція в громаді. Наступні кроки це: прийняття регіональної Комплексної програми підтримки ВПО; створення ради з питань ВПО при Закарпатській ОВА; впорядкування діяльності місць тимчасового проживання ВПО (107 Місць тимчасового притулку, станом на 03.12.2024 в області зареєстровано 125 920 ВПО) [7-14].

Як зазначають директор департаменту соціального захисту населення обласної військової адміністрації О. Травіна та начальник управління з питань ВПО, державних допомог та сімейної політики департаменту соціального захисту населення Закарпатської ОВА А. Цибульська, в Закарпатській області надано державну грошову допомогу на проживання ВПО: у 2022 році (ВПО 63598) 1804,5 млн.грн; в 2023 році (49185 ВПО) 1666,02 млн.грн.; в січні–листопаді 2024 року – 626,847 млн.грн. (січень–лютий – 48909 ВПО, з березня – 18623 ВПО). Щодо забезпечення безплатного тимчасового проживання, харчування, побутових потреб ВПО тощо, була спрямована наступна загальна сума з обласного та місцевих бюджетів: в 2022 році - >179,0 млн.грн.; в 2023 році - >111,0 млн.грн.; в 2024 році (січень-листопад) - >29,8 млн.грн [12].

А. Цибульська відмічає, що в Закарпатській області є 7 регіональних програм щодо інтеграції ВПО, від комплексної підтримки внутрішньо переміщених осіб на 2023–2025 роки до будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023–2026 роки. Важливим аспектом інтеграції ВПО є регіональна програма сталої психосоціальної підтримки осіб, які постраждали від російської агресії «ТИ ЯК?» [12].

З метою отримання науково обґрунтованих даних та рекомендацій щодо забезпечення соціального захисту та вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб, що проживають у Закарпатській області, нами було проведено соціологічне дослідження «Сучасний стан та соціалізація внутрішньо переміщених осіб в Закарпатській області» (2023р.). Загальна кількість опитаних склала 412 осіб. Дослідження проводилось у 15 громадах. Найбільша кількість опитаних ВПО приїхали до Закарпатської області з Донецької і Харківської областей. Це не дивно, враховуючи карту бойових дій, обстріли територій і ступінь наявної небезпеки для життя.

Під час опитування виявлено, що більшість респондентів опинилась в громадах випадково (у них не було знайомих, друзів або родичів): 31% опитуваних їхали навмання в цьому напрямку і їм вдалося залишитися, 22% привезли евакуаційним транспортом.

Значна частина опитуваних (34% опитуваних) проживають у місцях компактного проживання для переселенців, 25% орендують житло самостійно або з членами своєї родини, лише 2% проживають у власному житлі. Більшість опитуваних 68% не планують в найближчий час переїжджати в інше місце.

Переважає більшість опитуваних 63% не стикались з труднощами під час перебування в громаді (рис. 1).

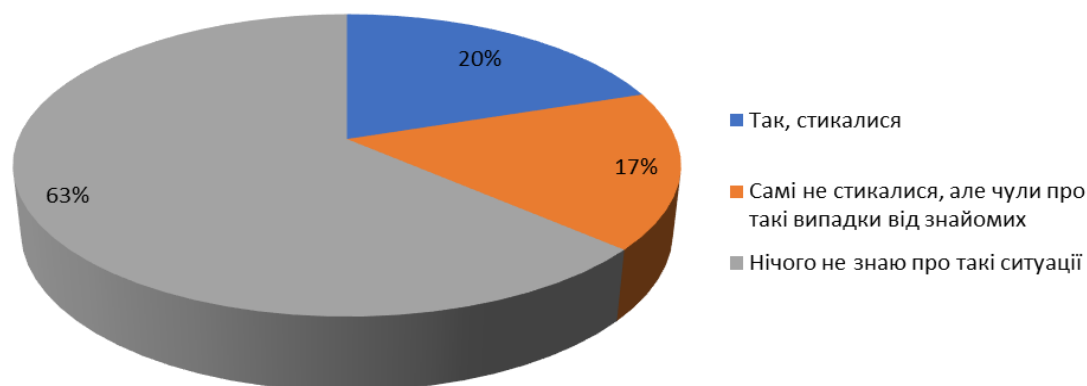

Рисунок 1. – Розподіл відповідей на запитання: «Чи стикалися Ви або члени Вашої сім'ї з якими-небудь труднощами за час перебування в громаді»

Figure 1. – Distribution of answers to the question: “Have you or your family members encountered any difficulties while living in the community?”

Загалом опитувані задоволені комфортністю житла, а саме: 80% опитуваних задоволені наявністю електропостачання, 72% – водопостачання, 66% – близькістю до основних послуг, 65% – побутовими умовами, 61% – безпечністю та житловим простором, 57% – приватністю (табл.1).

Таблиця 1 – Розподіл відповідей на запитання: «Оцініть рівень комфортності Вашого житла за такими складовими»

Table 1 – Distribution of answers to the question: “Evaluate the level of comfort of your home according to the following components”

	Дуже погано	Погано	Важко сказати однозначно	Добре	Дуже добре
Безпечність	1%	3%	12%	61%	23%
Близькість до основних послуг	2%	11%	15%	66%	7%
Водопостачання	2%	6%	11%	72%	9%
Доступ до зручностей	3%	12%	16 %	64%	5%
Електропостачання	1%	1%	8%	80%	9%
Житловий простір	1%	9%	22%	61%	7%
Побутові умови, приладдя	1%	7%	21%	65%	6%
Приватність	3%	11%	24%	57%	6%

Респонденти добре оцінили наявні в громаді сфери та умови життя, а саме: громадську безпеку (75%), водопостачання і каналізацію (73%), освіту (65%), медичні (62%) та адміністративні послуги (69%). Негативно оцінили можливості пошуку роботи (43%).

Внутрішньо переміщені особи отримують підтримку від всіх запропонованих інституцій, але більше задоволені рівнем підтримки громадських організацій 71% (рис.2).

Рисунок 2. – Розподіл відповідей осіб на запитання: «Чи задоволені Ви рівнем підтримки ВПО з боку наступних інституцій?»

Figure 2. – Distribution of responses to the question: “Are you satisfied with the level of support for IDPs from the following institutions?”

Більшість внутрішньо переміщених осіб або отримують гуманітарну допомогу нерегулярно (60%), або взагалі не отримують (10%) .

Більшість опитаних (52%) мають інформацію про те, що в їх громадах проводяться спеціальні заходи для внутрішньо переміщених осіб, проте 18% стверджують, що такі заходи взагалі не проводяться.

На питання: «Яких закладів/гуртків для дітей не вистачає у громаді?» 31% респондентів відповіли, що у громаді не вистачає басейну або секції плавання, для 21% опитуваних не вистачає курсів із здобуття нових навичок, для 18% - секцій боксу, боротьби, бойових мистецтв. Лише 6% респондентів зазначили, що їм та їх дітям не бракує закладів/гуртків.

Майже половина (49%) опитаних мають можливість відвідувати храм свого віросповідання.

Половина опитаних (50%) оцінюють ставлення місцевих жителів як позитивне, проте 7% стикаються з негативним відношенням до них місцевих жителів (рис. 3).

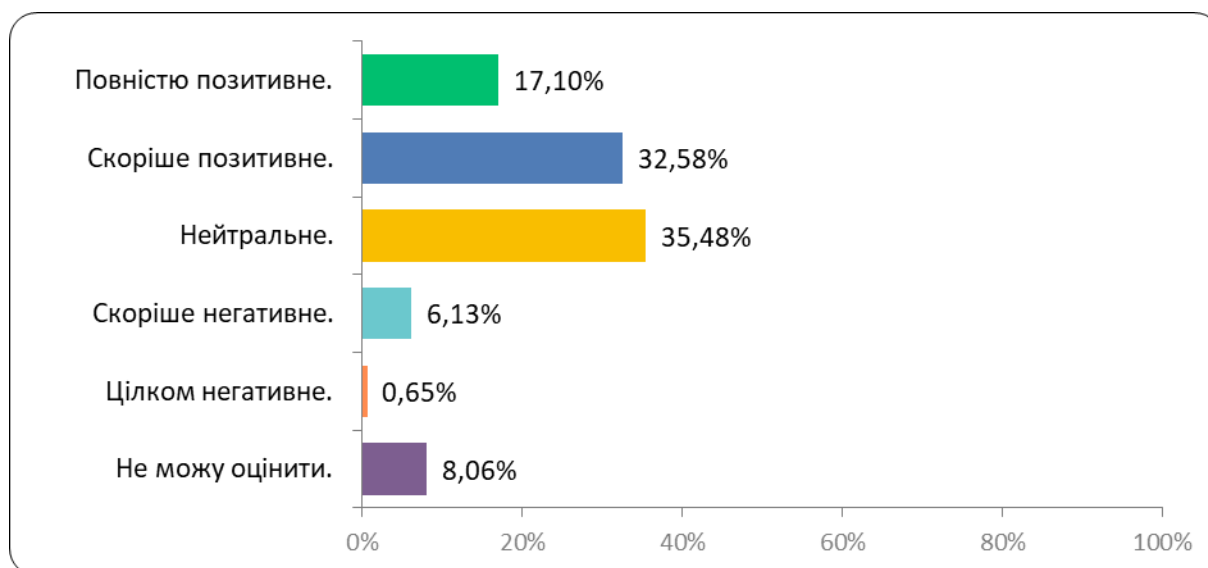

Рисунок 3. – Розподіл відповідей на запитання: «Як Ви можете оцінити в цілому ставлення до вас місцевих жителів?»

Figure 3. – Distribution of answers to the question: “How would you rate the general attitude of local residents towards you?”

Більша частина опитаних не чули про випадки конфліктних ситуацій з місцевим населенням, але 22 % опитуваних або самі стикались у конфліктних ситуаціях з місцевими жителями, або в таких ситуаціях опинялись їх родичі/знайомі.

Більша частина (62%) респондентів не вважають себе повноправними членами спільноти, в якій вони проживають.

Основними причинами складнощів в усвідомленні себе членом громади внутрішньо переміщені особи назвали: різні рідні мови з мешканцями громади 36%, відсутність можливостей для самореалізації 31%, різні традиції та виховання 24%, наявність стереотипів у мешканців громади щодо переселенців 24%.

Лише 36% опитаних визнали наявність у них можливостей для самореалізації в громаді, в якій вони проживають.

Одноставної відповіді на питання: «Чи хотіли б Ви брати участь у життєдіяльності громади та прийняті рішення щодо її розвитку?» не має. Лише 34% опитаних хотіли би брати участь у житті та забезпеченні розвитку громади, в якій вони проживають.

З приводу втрати роботи у зв'язку з переїздом, 36% респондентів відповіли, що повністю втратили роботу у зв'язку з переїздом і не знайшли її на новому місці проживання.

Переважає більшість (80%) внутрішньо переміщених осіб не потребують психологічної допомоги, проте 9% опитуваних не отримують необхідну їм психологічну допомогу.

Переважає більшість опитаних (69%) респондентів не потребують медичної допомоги. Між тим кожен п'ятий (20%) потребує консультації лікаря.

Більшість опитуваних (53%) підписали декларацію із лікарем громади.

Більше половини опитаних (54%) потребують отримання соціальних послуг.

На питання: «Чого Вам зараз не вистачає найбільше?» респонденти відповіли наступним чином: переважній більшості внутрішньо переміщених осіб (83%) не вистачає власної домівки, значній кількості опитаних (47%) не вистачає членів родини, які зараз не поряд, а також грошей (рис. 4).

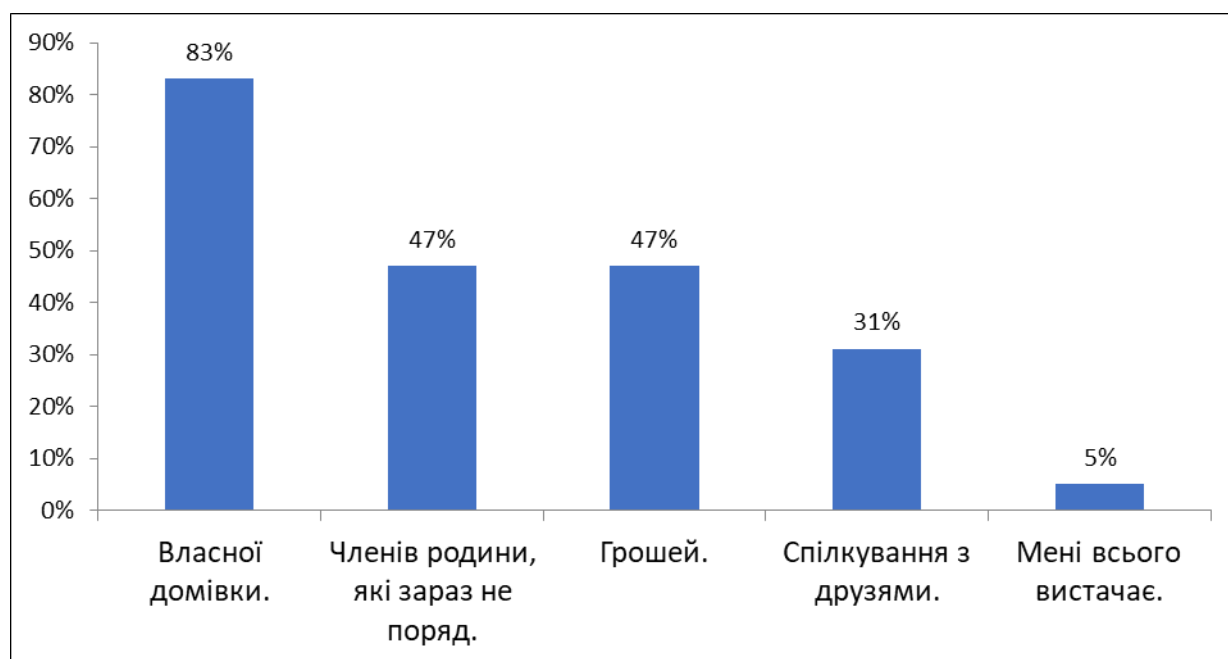

Рисунок 4. – Розподіл відповідей на запитання: «Чого Вам зараз не вистачає найбільше?»

Figure 4. – Distribution of answers to the question: “What do you miss the most right now?”

Серед проблем, які для ВПО є зараз найбільш значущими, на першому місці стоять ті, які безпосередньо або опосередковано пов'язані з російською військовою агресією: агресія рф, військові дії (77,9%); неможливість повернутись додому (50,0%); високі ціни на продукти харчування (46,3%); безробіття, відсутність робочих місць (27,5%); неможливість знайти роботу (19,1%) – рис. 5. Ради з питань ВПО, що шукають шляхи вирішення проблем ВПО, дають рекомендації місцевим органам влади та беруть участь у розробці спільних рішень, консультують владу про те, як допомогти переміщеним особам інтегруватися в суспільство та ефективно надати їм житло.

Рисунок 5. – Розподіл відповідей опитаних на запитання: «Вкажіть, будь ласка, які проблеми для Вас сьогодні є найбільш значущими?»

Figure 5. – Distribution of respondents' answers to the question: "Please indicate which problems are most significant for you today?"

На думку більшості опитаних, місцеві органи влади діють скоріше ефективно або у чомусь ефективно, у чомусь ні для вирішення найбільш значущих проблем ВПО. Так само опитані оцінили і діяльність державних органів влади щодо вирішення найбільш значущих для ВПО проблем (рис. 6, 7).

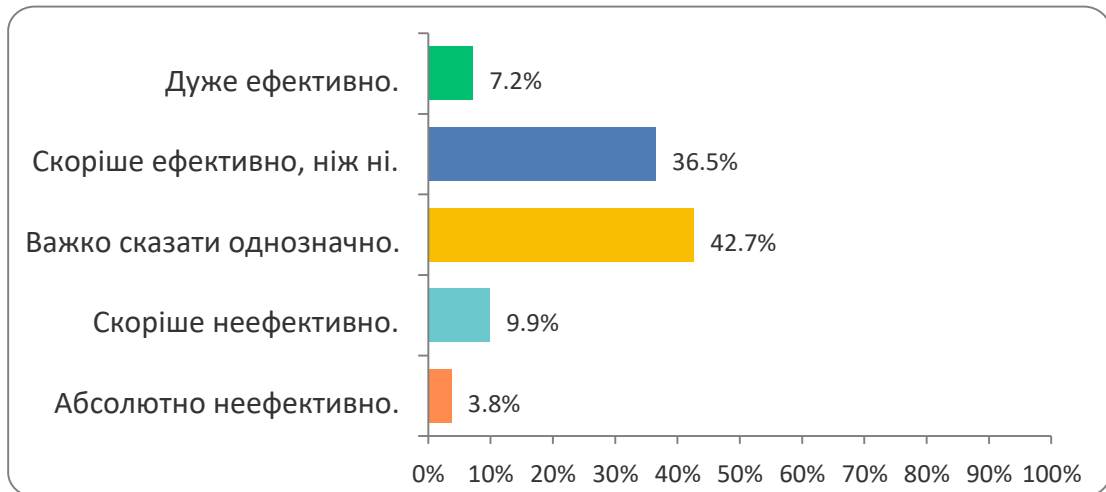

Рисунок 6. – Розподіл відповідей опитаних на запитання: «Наскільки ефективно в умовах військового стану з точки зору вирішення зазначених Вами проблем діють місцеві органи влади громади, в якій Ви мешкаєте?»

Figure 6. – Distribution of respondents' answers to the question: "How effectively do local authorities of the community in which you live operate under martial law in terms of solving the problems you mentioned?"

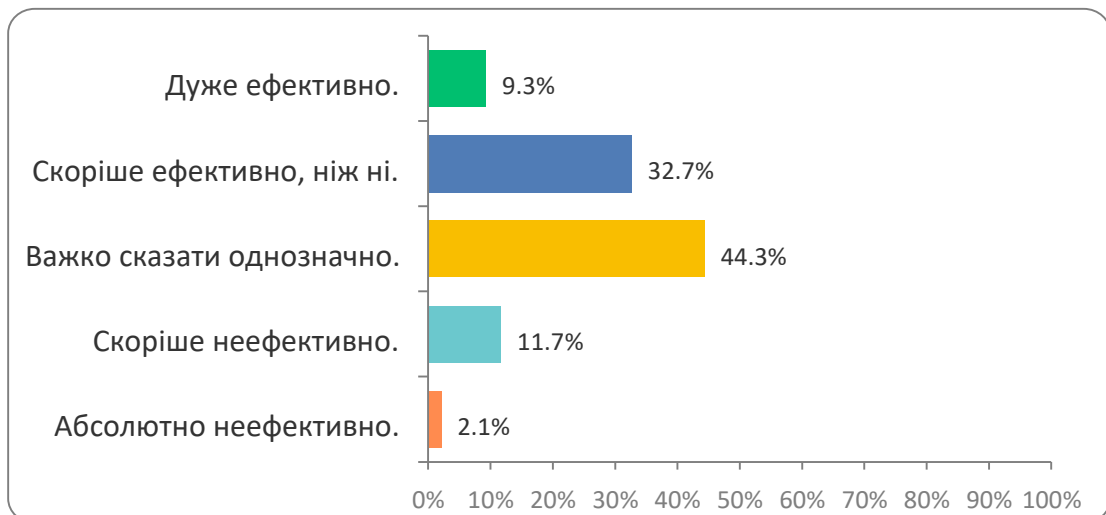

Рисунок 7. – Розподіл відповідей опитаних на запитання: «Наскільки ефективно в умовах військового стану з точки зору вирішення зазначених вище проблем діють державні органи влади?»

Figure 7. – Distribution of respondents' answers to the question: "How effectively do state authorities operate under martial law in terms of solving the above-mentioned problems?"

Значна кількість тих, хто не зміг надати однозначно оцінку, можливо пов'язана з тим, що ці респонденти безпосередньо не стикались з діяльністю органів влади щодо вирішення саме даних проблем.

Проте стосовно оцінки ставлення місцевих органів влади до вирішення проблем ВПО у цілому опитані були більш впевнені. Тим часом лише третина (34,9%) респондентів вважають, що місцева влада відкрита для ВПО. Приблизно стільки ж респондентів (34,3%) заявили, що місцеві органи влади недостатньо відкриті до проблеми внутрішньо переміщених осіб, але загалом справляються зі своїми функціями у цьому напрямі (рис. 8).

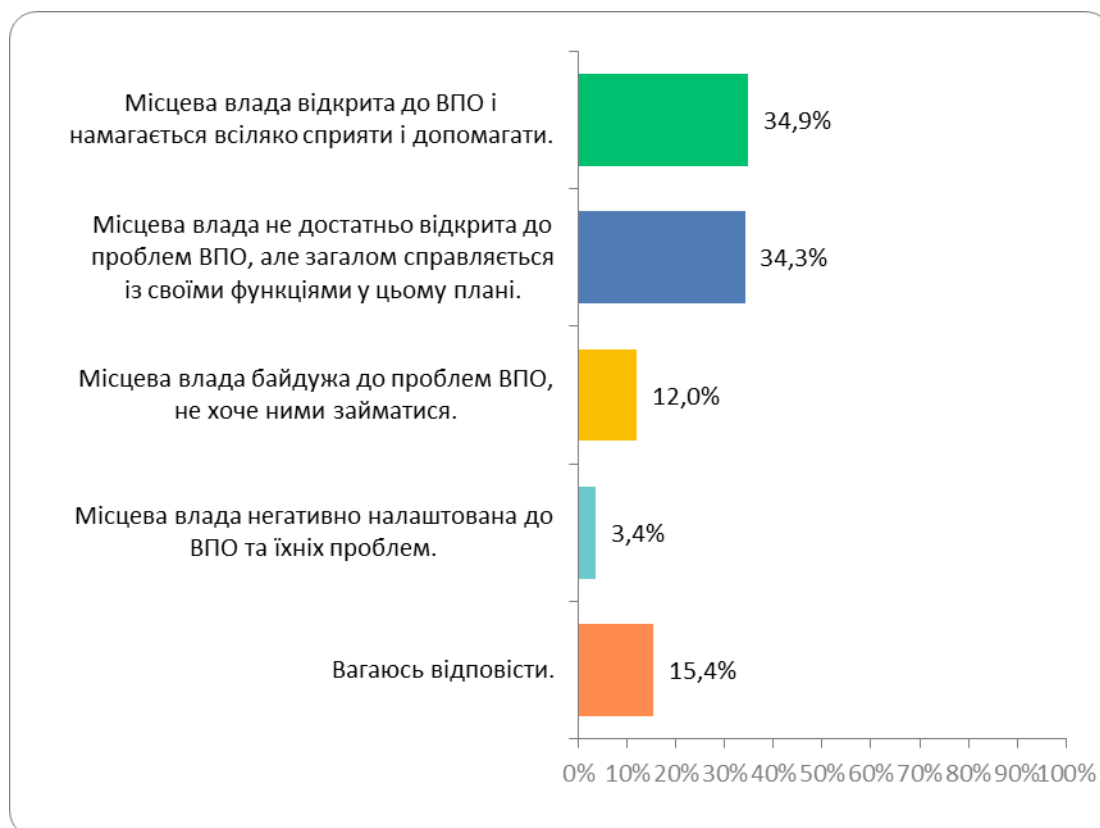

Рисунок 8. – Розподіл відповідей опитаних на запитання: «Оцініть відкритість місцевої влади до проблем ВПО?»

Figure 8. – Distribution of respondents' answers to the question: "Assess the openness of local authorities to the problems of IDPs?"

Хоча майже дві третини опитаних ВПО (64,5%) знають, куди звертатись стосовно вирішення своїх проблем, але інші однозначно цього не знають, що говорить про відсутність достатньої інформації з боку органів влади (як центральних, так і місцевих) з цього приводу.

Переважає більшість опитаних (більше половини по всіх позиціях) вважає, що у громадах, у яких вони зараз мешкають, доступні всі необхідні сервіси (рис. 9). Це говорить про належну організацію надання публічних послуг у громадах, де зараз мешкають ВПО.

Незважаючи на відзначені проблеми з працевлаштуванням, більшості опитаних ВПО (63%) не цікаво відкриття власної справи там, де вони зараз перебувають. Ще 30% думали про це, але не бачать такої можливості у громаді, де вони мешкають. І лише 7% опитаних започаткували власну справу там, де вони мешкають на даний момент.

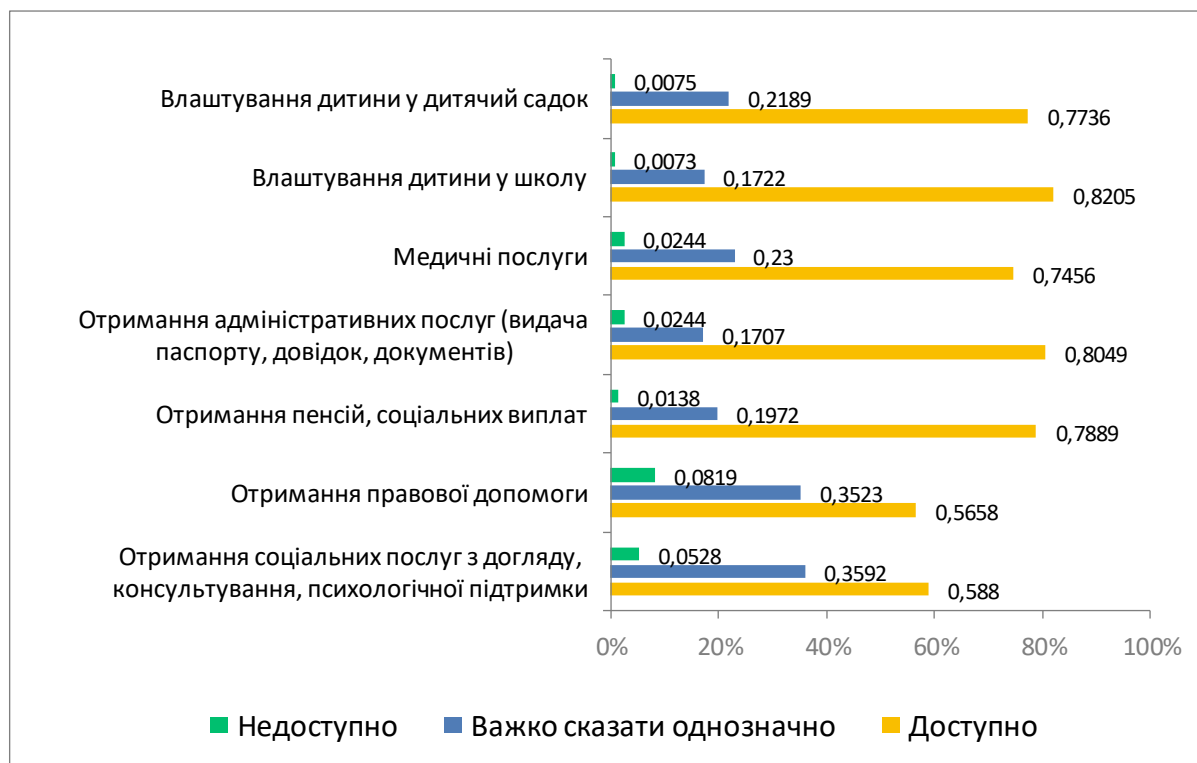

Рисунок 9. – Розподіл відповідей опитаних на запитання: «Як Ви оцінюєте доступність наступних сервісів у громаді?»

Figure 9. – Distribution of respondents' answers to the question: "How do you assess the availability of the following services in the community?"

Можливо, це зумовлено тим, що опитані не пов'язують своє майбутнє з тією громадою, у якій вони зараз мешкають. Хоча досить значна частина опитаних за певних умов залишилась би жити у цій громаді.

Найбільший відсоток опитаних на запитання: «Які умови сприяють тому, що ви залишитися в територіальній громаді?» складають 2 умови: 1. Якщо я знайду тут роботу із зарплатою, яка буде забезпечувати мені довоєнний рівень життя - 26.50%; 2. Якщо мені нададуть окреме житло - 32.86%. А також, значний відсоток складають відповіді на питання «Якщо я зрозумію, що у місці мого постійного проживання мені немає куди повертатися» (табл. 2).

Отже, отримання окремого житла, розуміння, що нема куди повертатись та робота, яка забезпечить довоєнний рівень життя, є основними причинами, що спонукають опитаних залишитись у громаді.

Опитані, які б хотіли/думали про відкриття власної справи, продемонстрували значну розбіжність думок з приводу сфери можливої діяльності. Відносно більше за інших вони відзначили такі сфери, як сфера послуг (21,7%) та торгівля (19,2%).

Таблиця 2. – Розподіл відповідей опитаних на запитання: «Які умови сприяють тому, що ви залишитися в територіальній громаді?»

Table 2. – Distribution of respondents' answers to the question: "What conditions contribute to your staying in the territorial community?"

Якщо я знайду тут цікаву та високооплачувану роботу.	16.96%
Якщо я знайду тут роботу із зарплатою, яка буде забезпечувати мені доволі високий рівень життя	26.50%
Якщо мені нададуть окреме житло.	32.86%
Якщо мені вдасться відкрити тут власний бізнес.	9.19%
Якщо в цій громаді я матиму можливості для самореалізації.	11.66%
Якщо проживання в цій громаді буде комфортним для мене.	15.55%
Якщо в цій громаді до мене ставитимуться як до місцевого населення.	5.65%
Якщо я заведу тут друзів.	5.65%
Якщо я заведу тут романтичні стосунки або одружуся/вийду заміж.	4.95%
Якщо я зрозумію, що у місці мого постійного проживання мені немає куди повертатися	26.86%
Якщо у цю громаду переїдуть жити інші члени моєї родини/родичі/друзі.	6.71%
Залишуся в цій громаді жити незалежно від умов і обставин.	3.18%
Не залишуся в цій громаді за жодних умов.	7.77%
Вагаюсь відповісти.	10.60%

Якість послуг, що надаються різними публічними організаціями та установами оцінюється переважно або позитивно, або десь позитивно, десь ні (табл. 3). Найбільш якісні послуги, на думку опитаних, надають ЦНАП, управління соціального захисту населення та місцеві ради.

Таблиця 3. – Оцінка опитаними якості послуг, які надаються різними організаціями

Table 3. – Respondents' assessment of the quality of services provided by various organizations

Організації	Дуже погано	Погано	Важко сказати однозначно	Добре	Дуже добре
Районна адміністрація	2.13%	2.13%	46.10%	48.23%	1.42%
Державна служба зайнятості	1.80%	2.16%	50.72%	43.17%	2.16%
Міська (сільська, селищна) рада	2.78%	6.94%	29.17%	55.90%	5.21%
Пенсійний фонд	0.70%	1.75%	41.26%	53.50%	2.80%
Податкова служба	0.73%	0.73%	53.45%	42.55%	2.55%
Поліція	0.36%	1.08%	49.10%	46.57%	2.89%
Управління соціального захисту населення	1.42%	0.71%	36.52%	58.51%	2.84%
Центр надання адміністративних послуг	0.71%	0.71%	28.57%	65.71%	4.29%

Основними джерелами інформації про свої права і можливості для опитаних ВПО є: месенджери, соціальні мережі, громадські, благодійні організації та волонтери, інші ВПО. При цьому опитані не змогли однозначно визначити, чи достатньо вони мають інформації про діяльність різних служб і організацій. Виключенням є інформація про діяльність ЦНАП і управлінь соціального захисту населення. Переважна більшість опитаних, майже три чверті (73,9%), бажають отримувати інформацію про послуги, що надають публічні установи, за допомогою месенджерів у мобільному телефоні. Так само за допомогою месенджерів у мобільному телефоні більшості опитаних (50,4%) найбільш зручно передавати інформацію до публічних установ стосовно власних проблем.

Хоча опитані досить високо оцінили якість послуг, що надають місцеві публічні установи, лише третина серед них вважає, що місцева влада відкрита до ВПО і намагається їм всіляко сприяти і допомагати. З метою ефективного захисту прав ВПО на законодавчому рівні 4 серпня 2023 року Уряд затвердив Типове положення про Раду з питань ВПО [13]. Положення регламентує діяльність комітетів ВПО, визначає їх склад та завдання та рекомендує національним (військовим) адміністраціям та органам місцевого самоврядування створювати такі комітети з метою інтеграції ВПО у приймаючі спільноти [5, с. 124].

Як наголошує І. Лопатченко, Рада з питань ВПО є інструментом для діалогу та взаємодії внутрішньо переміщених осіб із владою. Ради шукають системні вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб, дають рекомендації місцевим органам влади та беруть участь у розробці спільних рішень. Вони консультують владу про те, як допомогти переміщеним особам інтегруватися в громаду, надати їм житло та все необхідне для життя. Ці Ради проводять консультації з міжнародним організаціям, які надають допомогу Україні, зокрема, внутрішньо переміщеним особам. Через ці Ради ВПО можуть отримати інформацію про можливості поселення та працевлаштування, доступ до соціальних послуг та способи участі у громадському житті [5].

О. Савицька, головна юристка проекту «Єднання заради дії», зазначила, що зараз місцева влада усвідомлює, наскільки важливими є подібні консультативні органи для реалізації прав внутрішньо переміщених осіб, особливо права на участь у місцевому самоврядуванні, якого вони, на жаль, позбавлені [13].

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших досліджень. Отримані науково обґрунтовані дані та рекомендації за результатами соціологічного дослідження щодо забезпечення соціального захисту та вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб, що проживають у Закарпатській області, вказують на те, що соціалізація ВПО у більшості громад низька. Більшість респондентів не вважають себе повноправними членами спільноти, де вони живуть. Перешкодами для інтеграції є мовні бар'єри, різні традиції та відсутність можливостей працевлаштування. Ось чому значна кількість людей хотіли б повернутися. Водночас основними причинами, які можуть спонукати внутрішньо переміщених осіб залишатися у своїх нинішніх

громадах, є доступ до окремого житла та робочі місця, які забезпечують довоєнний рівень життя. Проблеми, які нині найбільше турбують респондентів: російська агресія та військові дії, неможливість повернутися додому та зростання цін на продукти харчування. Хоча респонденти високо оцінили якість послуг, що надаються місцевими органами влади, лише третина респондентів вважала, що місцева влада відкрита для ВПО і намагається їм всіляко сприяти і допомагати.

Ефективним інструментом налагодження взаємодії уряду та населення з питань інтеграції внутрішньо переміщених осіб є нещодавно створені Ради ВПО. Ради ВПО систематично шукають вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб, проводять обговорення з місцевими органами влади та беруть участь у розробці спільних рішень. Ведуть діалог з владою з приводу допомоги переселенцям щодо інтегрування в громади, забезпечення їх житлом та всім необхідним. Взаємодія Ради ВПО з владою та отримання консультацій від міжнародних організацій є механізмом успішної інтеграції внутрішньо переміщених осіб. Це дозволяє отримувати інформацію щодо соціальних послуг та способів залучення до життя громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзюндзюк Б. В. Механізм взаємодії органів влади з громадянами в умовах віртуалізації суспільних відносин. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 6. С. 123–127. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2016/25.pdf.
2. Коломієць О. Соціокультурний вимір проблеми гібридної війни. *Вісник львівського університету. Серія філос-політолог. Студії*. 2023. Випуск 49. С.62–69. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/49_2023/7.pdf
3. Куцевол А. А. Напрями оптимізації ризиків у механізмі взаємодії органів державної влади України з партнерами з розвитку в умовах євроінтеграції. *Теорія та практика державного управління*. 2020. Вип. 4. С. 204–211.
4. Лопатченко І. М. Застосування соціальних мереж як сучасного механізму взаємодії органів влади і громадськості. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Державне управління*. 2018. Вип. 4. С. 34–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpsdu_2018_4_6
5. Лопатченко І. М. Публічне управління щодо забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2024. Вип. 2 (21). С. 121–129. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/8-ukr/417-vipusk-2-21-2024>.
6. Ніколаєнко Н.О., Комарчук О.О. Засоби масової комунікації як детермінанти гібридної війни : монографія. Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв, 2021. 217 с.
7. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#n171>
8. Про облік внутрішньо переміщених осіб. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2024 № 509 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text>
9. Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 року № 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2016-%D0%BF#Text>
10. Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text>

11. Про затвердження порядку реєстрації, перереєстрації зареєстрованих безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2023 № 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2023-%D0%BF#Text>
12. Про внесення змін та доповнень до Комплексної програми підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023 – 2025 роки : Розпорядження Закарпатської обласної військової адміністрації від 30.01.2024 № 92. URL: <https://zaksoc.gov.ua/uploads/files/No-92-Pro-zmini-do--VPO-Kompleks.-programi.pdf>
13. Про затвердження Типового положення про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 812. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-typovoho-polozhennia-pro-radu-z-pytan-vnutrishno-s812-40823>
14. Про схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 312-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80#Text>
15. Радченко О.В., Крутій О.М. Гібридні загрози системі територіальної організації влади в Україні як елемент російської агресії. *Наукові перспективи: журнал.* 2023. № 7(37) 2023.. С.257–269. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-257-268](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-257-268)
16. Енциклопедичний словник з державного управління / Бакуменко А. М. та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
17. Юсіф А. Специфіка трансформації взаємовідносин держави та громадянського суспільства як основа модернізації державного управління. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління.* 2023. № 1(67). С. 85–93. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-1\(67\)-12](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-1(67)-12)
18. Яїцька Д. Особливості участі громадян у публічному управлінні в умовах воєнного стану в Україні. *Проблеми законності.* 2022. №158. С. 29–46. URL: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.158.265030>.
19. Freire M. R., Simao L. EU-Russia Relations and the Unravelling of the European Security Regime in the Context of the Ukraine Crisis: Understanding Diverging Perceptions / In Casier T., DeBardeleben J. (eds.) EU–Russia Relations in Crisis. 2018. P.159–177.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2024 р.

Стаття рекомендована до друку 28.10.2024 р.

Machabeli T. M.,

*Postgraduate Student of the Department of Public Policy,
Education and Research Institute of Public Administration
of V. N. Karazin Kharkiv National University,
4 Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine*

e-mail: tetianamachabeli@gmail.com <https://orcid.org/0009-0008-6131-2047>

CURRENT STATE OF INTERACTION BETWEEN AUTHORITIES AND THE PUBLIC AND INTEGRATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS (USING THE EXAMPLE OF THE TRANSCARPATHIAN REGION)

Annotation. In modern conditions, state bodies are often unable to independently ensure effective crisis management. To assist affected citizens during the war in Ukraine, modern models of interaction between the government and the public with international donors are needed. This also applies to the state policy on internal displacement of persons. Dialogue between the state, civil

society, and humanitarian organizations becomes the basis for creating an inclusive and humane approach to solving the problems of integrating internally displaced persons into territorial communities in wartime conditions.

The article examines practical aspects and problematic issues of interaction between the government and the public in the process of integrating internally displaced persons into territorial communities in wartime (using the example of the Transcarpathian region). The components of interaction between the government and the public in the process of integrating internally displaced persons into territorial communities in wartime are substantiated, and problematic issues of the problem are identified.

A generalization of the current state of the Strategy of State Policy on Internal Displacement of Persons and the features of the implementation of its implementation instruments is made, namely: ensuring stability, social protection, humanitarian assistance, principles of cultural and psychological involvement in the local community.

Keywords: *public administration, global conflicts, war, state policy strategy, government-public interaction, integration, internally displaced persons, territorial communities, regional dimension.*

REFERENCES

1. Dziundziuk, B.V. (2016). The mechanism of interaction between authorities and citizens in the conditions of virtualization of public relations. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 6, 123–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_6_25 [in Ukrainian].
2. Kolomiets, O. (2023). Socio-cultural dimension of the hybrid war problem. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filos.,politolog. Studii*, vypusk 49, 62–69. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/49_2023/7.pdf [in Ukrainian].
3. Kutsevol, A.A. (2020). Directions for risk optimization in the mechanism of interaction between the state authorities of Ukraine and development partners in the conditions of European integration. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vyp. 4, 204–211. [in Ukrainian].
4. Lopatchenko, I.M. (2018). Application of social networks as a modern mechanism of interaction between authorities and the public. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriiia: Derzhavne upravlinnia*, vyp. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadpsdu_2018_4_6 [in Ukrainian].
5. Lopatchenko, I.M. (2024). Public administration regarding ensuring the rights of internally displaced persons under martial law in Ukraine. *Visnyk Natsionalnoho universitetu tsyvilnoho zakhystu* Ukrainian. *Seriiia: Derzhavne upravlinnia*, vyp. 2 (21), 121–129. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/8-ukr/417-vipusk-2-21-2024> [in Ukrainian].
6. Nikolaenko, N.O., Komarchuk, O.O. (2021). Means of mass communication as determinants of hybrid war: monohrafiia. *Nats.un-t korablebuduvannia im. Admiral Makarova. Mykolaiv*. [in Ukrainian].
7. Pro zabezpechennya prav i svobod vnutrishn'o peremishchenykh osib: Zakon Ukrayiny vid 20.10.2014. (2014). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#n171>
8. Pro oblik vnutrishn'o peremishchenykh osib: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 01.10.2024 № 509. (2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text>
9. Deyaki pytannya zdiysnennya sotsial'nykhvyplat vnutrishn'o peremishchenym osobam: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 08.06.2016 roku № 365. (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2016-%D0%BF#Text>
10. Poryadok nadannya dopomohy na prozhyvannya vnutrishn'o peremishchenym osobam: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 20.03.2022 № 332. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text>
11. Pro zatverdzhennya poryadku reyestratsiyi, perereyestratsiyi zareyestrovanykh bezrobitnykh ta vedennya obliku osib, yaki shukayut' robotu: Postanova Kabinetu Ministriv

Ukrayiny vid 30.03.2023 № 446. (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2023-%D0%BF#Text>

12. Pro vnesennia zmin ta dopovnen do Kompleksnoi prohramy pidtrymky vnutrishno peremishchenykh osib u Zakarpatskii oblasti na 2023 – 2025 roky: Rosporiadzhennia Zakarpatskoi oblastnoi viiskovoi administratsii vid 30.01.2024 № 92. (2024). URL: <https://zaksoc.gov.ua/uploads/files/No-92-Pro-zmini-do--VPO-Kompleks.-programi.pdf>

13. Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro Radu z pytan' vnutrishn'o peremishchenykh osib: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 04.08.2023 № 812. (2023). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-typovoho-polozhennia-pro-radu-z-pytan-vnutrishno-s812-40823>

14. Pro skhvalenniu Stratehii derzhavnoi polityky shchodo vnutrishnohgo peremishchenny na period do 2025 roku ta zatverdzhennu operatsiinohgo planu zakhodiv z yii realizatsii u 2023-2025 rokakh: Rosporudzhennu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 7 kvitnu 2023 p. № 312-p. (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80#Text>

15. Radchenko, O.V., Krytii, O.M. (2023). Hybrid threats to the system of territorial organization of power in Ukraine as an element of Russian aggression. *Naukovi perapektyvy: zhurnal*, no. 7 (37), 257–269. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-257-268](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-257-268) [in Ukrainian].

16. Bakymenko, A.M., Kovbasyk, Yu.V., Troshchynskoho, V.P., Surmin, Yu.P. (2010). *Encyclopedic dictionary of public administration*. Kyiv. NADU. [in Ukrainian].

17. Iusif, A. (2023). The specifics of the transformation of the relationship between the state and civil society as a basis for the modernization of public administration. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*, no. 1(67), 85–93. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-1\(67\)-12](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-1(67)-12) [in Ukrainian].

18. Iaitska, D. (2022). Peculiarities of citizen participation in public administration under martial law conditions in Ukraine. *Problemy zakonnosti*, no. 158, 29–46. URL: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.158.265030> [in Ukrainian].

19. Freire, M.R., Simao, L. (2018). EU-Russia Relations and the Unravelling of the European Security Regime in the Context of the Ukraine Crisis: Understanding Diverging Perceptions / In Casier T., DeBardeleben J. (eds.) *EU–Russia Relations in Crisis*, 159–177.

The article was received by the editors 16.09.2024.

The article is recommended for printing 28.10.2024.